

Oplegnotitie bijeenkomst raadsleden 4 december 2018

1. Inleiding.....	2
2. Geschiedenis.....	4
3. Beleidskeuzes	7
Wmo	7
Participatie.....	10
Schulden en Armoede	14

1. Inleiding

Op 4 september heeft u een Serious game gespeeld om u een eerste inzicht te geven in de financiële en beleidsmatige keuzes die u in het sociaal domein te wachten staan. Na deze bijeenkomst zijn de eerste stappen gezet in een proces dat als doel heeft te komen tot een integrale koers voor het regionale deel van het sociaal domein in de Drechtsteden.

Hoewel op 4 september uitgebreid is stilgestaan bij de vraagstukken en de urgentie die het financieel perspectief met zich meebrengt, is het voor het opstellen van een nieuwe koers belangrijk om ook het inhoudelijk perspectief te onderzoeken. Het huidige beleidsplan Wmo loopt af en daarnaast ambiëren we een overkoepelend beleid voor werk en inkomen in de Drechtsteden. De samenhang tussen de ondersteuning aan inwoners vanuit verschillende onderdelen uit het sociaal domein kan verder worden ontwikkeld, rekening houdend met het financieel perspectief en de daaruit voortvloeiende noodzakelijke focus. Daarvoor is het van belang dat er eenduidige visie en aansturing op het gehele sociaal domein ontstaat.

In een zorgvuldig proces naar een nieuw (integraal) beleid hoort daarom ook het onderzoeken van de inhoudelijke ontwikkelingen. Na 4 september is daarom tijd genomen om stil te staan bij welke ontwikkelingen de Sociale Dienst Drechtsteden, lokale gemeenten, onze maatschappelijke partners en adviesraden zien en zijn we met elkaar in gesprek gegaan over wat dit betekent voor de (gezamenlijke) maatschappelijke opgaven waar we gezamenlijk aan werken en bijdragen.

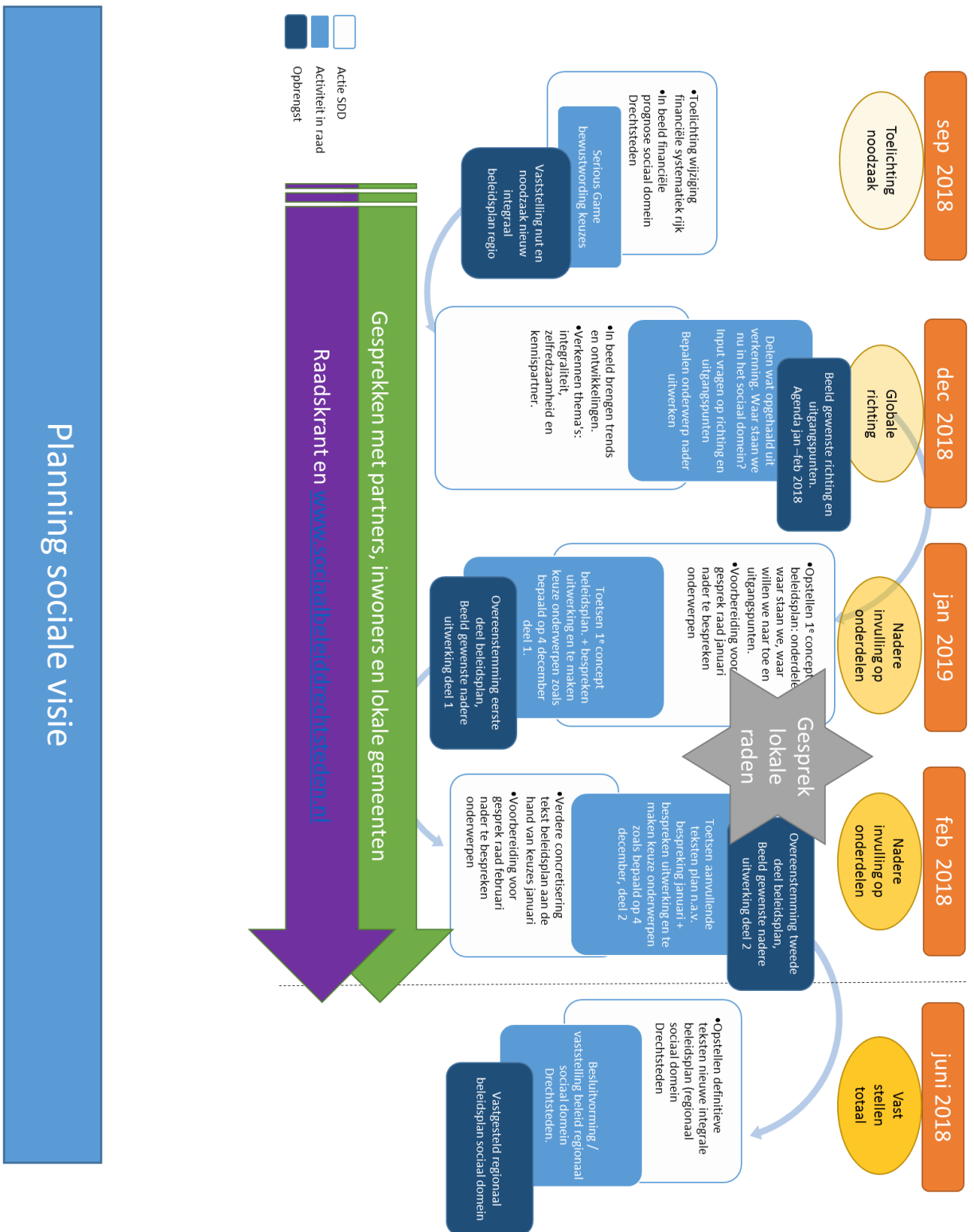
Behalve trends en ontwikkelingen en financiële keuzes is met hen stilgestaan bij de thema's integraliteit en zelfredzaamheid. Daarnaast is geïnventariseerd op welke wijze we regionale kennis beter kunnen ontsluiten om tot efficiëntere beleidsvorming en ondersteuning aan onze inwoners te komen en op welke manier we ons regionaal als kennispartner kunnen ontwikkelen.

We geven u met de bijgevoegde informatie een overzicht van onze bevindingen. Tevens geven we u in deze oplegnotitie een overzicht van welke beleidskeuzes in de Drechtsteden eerder zijn gemaakt en tot welke resultaten dit heeft geleid. Daarmee hebben wij u ook recht willen doen aan de vragen die zijn gesteld in de Drechttraadbepreking van begin november.

Proces

De bijeenkomst op vier december is bedoeld om u te informeren over het opgehaalde beeld, u mee te geven welke opgaven en richting wij aan denken en om expliciet ook uw input op te halen op de gewenste richting en uitgangspunten.

Daarna werken we door middel van vervolgbijeenkomsten toe naar een steeds verdere invulling en concretisering van het beleidsplan. Voor een overzicht van het proces verwijzen we u naar de figuur hieronder.

2. Geschiedenis

Op 8 maart 2006 ging de samenwerking op Drechtstedenniveau in de huidige intensieve vorm van start. In 2006 is besloten om samenwerking op beleid en op uitvoering de krachten te bundelen. Uitgangspunt was budgetneutraal opereren

De afgelopen elf jaar heeft de uitvoering een transformatie doorgemaakt. In de beginjaren vanaf 2007 is ingezet op het efficiënter inzetten van middelen en capaciteit door schaalvoordelen te benutten en de bedrijfsvoering goed en centraal in te richten¹. Met de overgang naar de Sociale Dienst is daarmee ook bespaard op de kosten van uitvoering en bedrijfsvoering.

De wetgeving was in de eerste jaren op het gebied van Werk en Inkomen, Wmo en schuldhulpverlening rechttoe rechtaan. Als een inwoner aan het loket kwam en recht had op een voorziening op basis van regelgeving werd de voorziening verstrekt. Dit was een logisch gevolg van de tijdgeest, waarin de nadruk gelegd werd op New Public Management en dus een zakelijke transactie tussen inwoner en overheid. De nadruk op de relatie tussen de overheid en inwoner lag op rechten en plichten. Tegelijkertijd werd ook beoogd om samenhang aan te brengen tussen de uitvoering van de Wmo, de WWB (voorloper participatiewet) en de schuldhulpverlening, bijzondere bijstand en inburgering.

Goedkoop en adequaat

Na de eerste doelmatigheidsslag is vanaf 2010 in de Drechtsteden parallel ingezet op innovatie van maatwerkvoorzieningen en privaat-publieke samenwerking om de kerntaken van de SDD zo goed mogelijk uit te voeren voor onze inwoners. Zo is bijvoorbeeld de samenwerking met Randstad in Baanbrekend in 2011 ontstaan om ook gebruik te maken van marktkennis om de werkgeversdienstverlening op een hoger plan te brengen. Sinds 2017 doet ook het UWV mee in Baanbrekend.

Daarnaast is er geïnvesteerd in de inkoop en contractmanagement van zorg en ondersteuning. Deze beweging was noodzakelijk omdat de focus van regelgeving verschoof van het verstrekken van (individuele) voorzieningen naar vraagverheldering en het ontwikkelen van nieuwe oplossingen in samenwerking met inwoners. Dit vraagt ook om het anders inkopen van zorg en op een andere wijze van dienstverlening en gespreksvoering. In deze periode is ook afscheid genomen van het veelvuldig inzetten van re-integratie-bedrijven om re-integratie kosteneffectief uit te voeren en is ingezet op het zo snel mogelijk weer begeleiden van inwoners naar een baan, onafhankelijk van de voorkeur of motivatie van de inwoner. Het korten van het participatiebudget door de Rijksoverheid was ook aanleiding om het re-integratie budget te herzien. Op basis van innovatie en evidence-based werken zijn we effectiever en efficiënter geworden.

¹ Beleidskader Wmo Drechtsteden zoals besproken op 24 mei 2006 in de Drechttraad en vanuit de opdracht voor het DSB (1+1=3 gedachte) als opmaat voor het meerjarenprogramma 2006-2010)

Wmo

Het Wmo-beleid van 2015 is ontstaan omdat de verzorgingsstaat onder grote financiële druk stond. Het stelsel voor zorg en ondersteuning moest worden hervormd. Gemeenten kregen grotere verantwoordelijkheden gekregen op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning, Wet op de jeugdzorg en de Participatiewet. De veronderstelling achter deze aanpassingen is dat gemeenten passende ondersteuning kunnen bieden doordat zij dichterbij inwoners staan. In onze regio is deze uitdaging samen met onze zorgaanbieders en cliënten/inwoners opgepakt. Er is gekozen voor een transitie waarbij de decentralisaties afzonderlijk van elkaar zijn ingeregeld. De maatwerkvoorzieningen Wmo en de participatiewet zijn ingericht bij de Sociale Dienst Drechtsteden. Jeugdzorg is ingericht op het schaalniveau van Zuid-Holland Zuid. Jeugdteams en de algemene voorzieningen van de Wmo zijn lokaal ingericht.

In 2015 lag de nadruk van gemeenten op het bieden van continuïteit van de zorg. Zo creëerden we ruimte om beter in beeld te krijgen waar transformatie werkelijk meerwaarde biedt. Zeker ook omdat deze regio met de diverse schaalniveaus in de uitvoering van de wetten een extra complexiteit kent. Een extra argument voor deze strategie was dat uit onderzoek bleek dat inwoners die werkelijk te maken hebben met Multi problematiek over de verschillende domeinen zeer beperkt is.

De nadruk van het Drechtstedelijke Wmo beleid ligt op de eigen kracht en de kracht van de omgeving. Wanneer dat niet volstaat, kan gebruik worden gemaakt van maatwerkvoorzieningen.

Met de decentralisatie in de Wmo is ook beoogd om de inwoner meer zelf te laten doen of gebruik te laten maken van zijn sociale omgeving ter ondersteuning. Daarom wordt er tijdens keukentafelgesprekken ook ingegaan op wat de inwoner nog zelf kan, welk beroep gedaan kan worden op de naaste omgeving en het eigen netwerk. Uit de uitvoeringspraktijk blijkt echter dat het moeilijk is voor inwoners om hun eigen kracht te

vergroten en hun sociale omgeving een hulpvraag te stellen, enerzijds bijvoorbeeld uit schaamte of omdat de relatie dat niet toelaat, anderszins omdat er vaak al veel aanspraak op het netwerk wordt gedaan.

Participatie

Met de participatiewet wordt beoogd dat meer mensen, met en zonder beperking, werk vinden bij een gewone werkgever. Met de Participatiewet kwam er één regeling voor mensen die een opstap naar de arbeidsmarkt nodig hebben. Gemeenten krijgen hiermee de ruimte voor samenhangende hulp aan mensen die ondersteuning nodig hebben rond begeleiding naar werk (of andere vormen van maatschappelijke begeleiding).

De participatiewet kwam met forse bezuinigingen. Het participatiebudget is het budget dat is bedoeld om inwoners aan het werk te krijgen. In 2007 was er vanuit het Rijk regionaal €28 mln. beschikbaar en nu is dat nog ongeveer €10 mln. Het financieel kader vroeg om beleidsmatige keuzes met betrekking tot de inzet van deze beperkte middelen en een constante monitoring van de effectiviteit van het gekozen beleid. Het betekent dat er weinig ruimte is om projecten te financieren. Er zijn wel lokale projecten, maar deze verlopen veelal via ESF-subsidie of lokale investeringen. Bestuurlijk wordt nu het gesprek gevoerd om mogelijk de bevoegdheid en het budget voor participatieplekken naar lokale gemeenten over te hevelen voor het uitvoeren van beleid voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Dit zijn inwoners waarvan we verwachten dat ze nooit meer aan het werk komen en voor wie het bijdragen aan lokale maatschappelijke initiatieven het maximaal haalbare is.

Transitie van decentralisatie van taken is goed verlopen

Op januari 2015 zijn taken op het gebied van de Participatiewet, Wmo en Jeugd van het Rijk naar de gemeenten overgekomen. In het geval van Participatiewet en het maatwerkdeel van de Wmo zijn deze taken gelegeerd naar de GRD en ingepast in de uitvoeringspraktijk van de SDD. De transitie van deze taken is goed verlopen. Er zijn geen instellingen omgevallen en inwoners hebben de ondersteuning ontvangen die ze nodig hadden. De transitie is zonder noemenswaardige incidenten verlopen en binnen budget uitgevoerd.

3. Beleidskeuzes

Beleidskeuzes vanaf 2015

In deze paragraaf staan de beleidskeuzes beschreven die in de Drechtsteden zijn gemaakt vanaf 2015. Omdat voor de verschillende domeinen apart zijn gemaakt, houden we de driedeling **Wmo**, **Participatiewet** en **Schulden en armoede** aan.

Wmo

In het beleidsplan Wmo uit 2015 zijn de volgende doelen, uitgangspunten en sturingsprincipes opgenomen:

Algemene doelen

- inwoners die kunnen participeren naar vermogen
- inwoners die zelfredzaam zijn, door allereerst de eigen kracht en de kracht van het netwerk nabij te benutten
- inwoners die een actieve bijdrage leveren aan de samenleving

Doelen voor de maatwerkvoorzieningen

- Inwoners met een ondersteuningsvraag helpen, zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig, waarbij zij zoveel mogelijk de eigen regie houden
- We voeren taken en ambities uit binnen het Wmo budget en werken aan kostenreductie
- Inwoners die gebruik maken van deze maatwerkvoorzieningen beoordelen deze positief.
- We bieden inkomensondersteuning aan inwoners met een chronische ziekte of beperking die voor meerkosten staan.

Sturingsprincipes

- **Relatie met cliënten en inwoners.**
 - Een goede relatie met cliënten en inwoners is belangrijk. (informatie, advies, cliëntondersteuning, adviesraden en cliëntenraden)
- **Relatie met aanbieders**
 - In de relatie met aanbieders is het uitgangspunt dat alle aanbieders die aan de (kwaliteits)eisen van gemeenten voldoen, dienstverlening in het kader van de nieuwe Wmo 2015 mogen aanbieden.
 - Via onderhandeling en contractuele afspraken met aanbieders sturen we op het aanbod, de tarieven en de onderlinge samenwerking tussen partijen. Tegelijkertijd bieden we cliënten op deze manier **voldoende keuzevrijheid** en zorgen we voor een beperkte vorm van concurrentie.

- **Toegang**
 - De cliënt en de professional spelen een belangrijke rol in het Wmo onderzoek voor een aanvraag van een maatwerkvoorziening.
 - We zorgen dat we als gemeenten vanaf de start op 1 januari 2015 kunnen sturen op de toegang (het volume), om op deze wijze controle te houden op de uitgaven.
 - De professional een grotere verantwoordelijkheid geven in het beslissen over de toegang tot ondersteuning en de invloed van cliënten hierop vergroten, waardoor meer vrijheid ontstaat om de ondersteuning in te zetten die op dat moment en voor die specifieke situatie nodig is.
- **Resultaatfinanciering**
 - Sturen op resultaat biedt een flexibel en dynamisch systeem en geeft vrijheid aan de professional om zelf keuzes te maken in benodigde maatwerk in samenspraak met de cliënt.
- **Financiële solidariteit**
 - We willen met de maatwerkvoorzieningen uit de nieuwe Wmo 2015 in de Drechtsteden financieel solidair zijn vanuit het oogpunt risicobeheersing.
- **Integrale aanpak**
 - Het grootste deel van het gebruik van voorzieningen in onze regio is enkelvoudig (het benutten van een of twee voorzieningen).
 - 'multi-problem' situaties die een relatief groot beslag leggen op onze budgetten en een belasting zijn voor de omgeving, zijn reden voor een stevige integrale aanpak met een taskforce achtige benadering.
 - Niet problematisch, meervoudig gebruik vraagt vooral om goede afstemming en coördinatie tussen professionals.
- **Versoberen**
 - Het realiseren van de budgetkorting gebeurt langs vier lijnen: innovatie, efficiency maatregelenpakketmaatregelen en budgetsturing.
- **Schaalniveau**
 - De maatwerkvoorzieningen gezamenlijk op regionaal niveau in de Drechtsteden organiseren om schaalvoordelen (een professionele uitvoeringsorganisatie voor zes gemeenten, bundelen deskundigheid, inkoopmacht, bundeling financiële en administratieve systemen) te behalen en uiteindelijk kwaliteit en continuïteit van ondersteuning te kunnen bieden.
 - Met elkaar willen we 'de algemene voorzieningen (zoals inloophuizen, mantelzorg) op orde brengen' en investeren in de lokale sociale infrastructuur.

Aanvullend hierop zijn in de Drechtsteden een aantal keuzen gemaakt ter nadere invulling, zoals het oprichten van Stroomlijn, het verlagen van de eigen betalingen Wmo ten opzichte van de wettelijke maximumbedragen en de invulling van de financiële tegemoetkoming.

Reflectie

Het is gelukt om in nauwe samenwerking met de zorgaanbieders te zorgen voor continuïteit van ondersteuning tijdens de decentralisatie in 2015. Na 2015 is gewerkt aan transformatie en inmiddels staat er voor de maatwerkvoorzieningen een resultaatgerichte werkwijze bij zowel de toegang, inkoop en de ondersteuning zelf. Keuzevrijheid van cliënten voor een zorgaanbieder is daarbij geborgd. In 2017 is voor het regionale collectief vervoer een publieke regiecentrale opgericht, waardoor de kwaliteit van en de klanttevredenheid over het collectief vervoer zijn gestegen. De jaarlijkse cliëntervaringsonderzoeken wijzen uit dat de tevredenheid over de ondersteuning goed is. De eigen bijdrage die inwoners betalen voor hun maatschappelijke ondersteuning is in de Drechtsteden lager dan de landelijk voorgeschreven bedragen. Hoewel de uitvoering van de maatwerkvoorzieningen Wmo binnen budget is gebleven, zien we daarin een zeer snelle kentering.

De Wmo is een van de pijlers binnen het sociaal domein. Voor een groot deel van de inwoners die een maatwerkvoorziening Wmo aanvragen geldt dat zij een enkelvoudige vraag hebben binnen het sociaal domein. Voor een ander deel geldt dat zij ondersteuning nodig hebben uit meerdere onderdelen van het sociaal domein.

De samenhang tussen ondersteuning die lokaal en regionaal geboden wordt aan inwoners kan verder worden ontwikkeld. Enkele voorbeelden zijn het regionale aanbod van dagbesteding en de lokale ondersteuning van de mantelzorger, het regionale aanbod van individuele begeleiding en het lokale aanbod van thuisbegeleiding en het regionale aanbod van individuele begeleiding en het lokale aanbod van maatjes of hulp bij financiën.

Voor die onderdelen is het van belang dat er eenduidige visie en aansturing op het gehele sociaal domein ontstaat.

Participatie

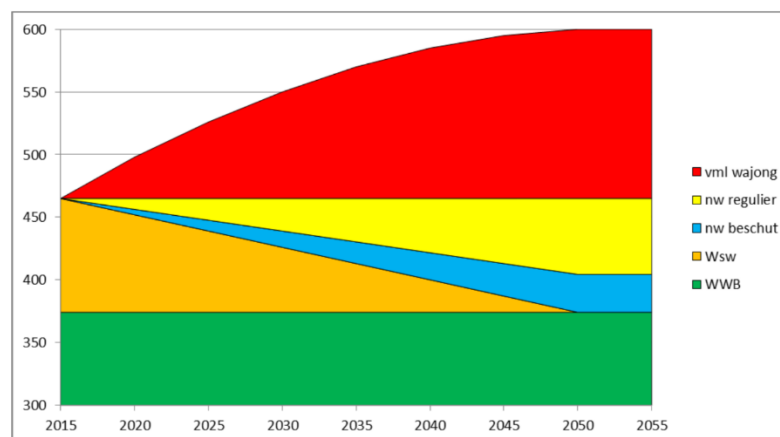
Per 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het uitvoeren van de participatiewet. De uitvoering en beleidsvorming wordt in de Drechtsteden regionaal gedaan.

Algemeen doel

Het doel van de Participatiewet is om meer mensen, ook diegenen met een arbeidsbeperking, aan de slag te krijgen in een normale werkomgeving.

Doelgroep en ontwikkeling populatie

De wet richt zich op de doelgroepen van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW), de Wajong en de Wet werk en bijstand (WWB). Delen van de laatste twee wetten zijn opgegaan in de Participatiewet. Daarnaast is de poort van de Sociale Werkvoorziening gesloten en komen inwoners niet meer in aanmerking voor de Sociale Werkvoorziening. Daarmee zijn we ook verantwoordelijk geworden voor mensen die ondersteuning nodig hebben om te kunnen werken. De groep arbeidsbeperkten groeit dus ook in de Drechtsteden, terwijl het participatiebudget is geslonken van 28 miljoen in 2007, naar 22 miljoen in 2011, naar 10 miljoen in 2018. De landelijke ontwikkeling van de populatie (x1000) staat hieronder weergegeven, waarin ook duidelijk te zien is dat het bestand landelijk gaat groeien (rapportage Berenschot).

Tabel 1:

De Participatiewet gaf ons een aantal instrumenten om te zorgen dat mensen met een arbeidsbeperking een plek op de arbeidsmarkt kunnen vinden. De belangrijkste zijn loonkostensubsidie, de jobcoach, de norisk-polis en beschut werk. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt over extra banen voor de doelgroep in de banenafpraak door sociale partners, werkgevers en het Rijk.

Uitgangspunten voor het beleid in 2015

Voorafgaand aan de decentralisatie en invoering van de participatiewet zijn er enkele politieke kaders gesteld door de Drechtraad omtrent het nieuw in te voeren beleid voor 2015. Die staan hieronder toegelicht.

We ondersteunen inwoners om zelfstandig te zijn en verantwoordelijkheid te nemen

De overheid ondersteunt, van de burger wordt verwacht dat hij of zij alles doet om zo veel mogelijk zelfstandig in eigen onderhoud te voorzien en de uitkeringsafhankelijkheid zo klein mogelijk te maken en houden. We voeren de arbeidsverplichting actief uit voor inwoners die aan het werk kunnen.

Iedereen die kan werken (met of zonder beperking) moet aan het werk

Betaald werk bij een reguliere werkgever en (deeltijd) uitstroom uit de uitkering staat voorop. Dat is conform de doelstelling van de participatiewet

Voor de groep met een beperkte verdien capaciteit maken we gebruik uit alle mogelijke instrumenten die de wet ons biedt

Indien direct aan het werk gaan niet haalbaar is, is werk met een (langdurige) vorm van ondersteuning loonkostensubsidie of begeleiding op de werkplek) een mogelijkheid. Waar nodig geven we mensen een steuntje in de rug en zetten we bijvoorbeeld loonkostensubsidie in. Bij de matching kijken we wat iemand wél kan. Matching van deze doelgroep is meer maatwerk

We investeren in detacheren van SW-ers en uitkeringsgerechtigden om maximaal in te spelen op de vraag van de arbeidsmarkt

Het in één hand organiseren van deze dienstverlening (aangevuld met het UWV die zich vooral richt op mensen met een loonwaarde van 100% of meer en bestaande Wajongers) maakt dat kennis en kunde wordt gebundeld. Detacheren voor deze doelgroepen is geheel geïntegreerd in de Sociale Dienst Drechtsteden per 1 januari 2015. Met dit instrument spelen we in op de flexibele arbeidsmarkt.

Als werk niet lukt, bieden we activering aan om te participeren of bij te dragen aan de maatschappij

Als werken op de reguliere arbeidsmarkt niet mogelijk is kunnen mensen met behoud van uitkering en met begeleiding activiteiten (vrijwilligerswerk en/of participatieplekken) verrichten, gericht op sociale participatie en zo mogelijk maatschappelijke bijdragen. Gemeenten spannen zich in om zoveel mogelijk plekken te faciliteren.

De indeling in loonwaarde is een maatschappelijke kosten-baten afweging geweest

De Participatiewet kwam met forse bezuinigingen op het participatiebudget (inclusief de Wsw subsidie). Dat betekent dus dat er keuzes gemaakt moeten worden op welke manier de diverse doelgroepen bediend worden vanaf 2015. De groep inwoners met een loonwaarde boven de 50% bemiddelen wij actief en direct naar werk. Bij de ontwikkeling van deze aanpak is een groep werkgevers uit de Drechtsteden betrokken geweest. De mogelijkheden en talenten van mensen én de wensen van werkgevers staan dus centraal in integrale werkgeversdienstverlening.

Voor inwoners die kunnen werken geldt de arbeidsverplichting, voor inwoners die dat niet kunnen voeren we een vrijwillig activerend beleid

Er is geen verplichting om als inwoner met een bijstandsuitkering activiteiten uit te voeren, maar er is wel minimaal elk jaar een gesprek met inwoners om ze met zachte dwang en drang te activeren naar bijvoorbeeld een participatieplek. De collectieve tegenprestatie is niet maar wel op individueel niveau om mensen tot het verrichten van een tegenprestatie te stimuleren.

We kiezen voor eenduidige vraaggerichte en eenvoudige dienstverlening aan werkgevers.

In Drechtsteden is vanaf de start van de sociale dienst gekozen voor 1 werkgeversservicepunt in de regio, namelijk Baanbrekend. Dit is duidelijk voor werkgevers en zo maken de markt groter voor werkgever en werknemers.

Reflectie

De instroom en uitstroom is naar verwachting gegaan de afgelopen jaar. We zien een toename van het aantal mensen met een beperking in ons bestand. Tegelijkertijd zien we ook dat we dit weten op te vangen door goed op zoek te gaan naar een juiste werkplek voor deze doelgroep. 50 procent van onze plaatsingen doen we voor de doelgroep met een loonwaarde van 50-80 procent. We zijn succesvol in het toepassen van onze werkgeversinstrumenten, ook omdat Baanbrekend een sterk merk is en onze beleidsinstrumenten geregionaliseerd zijn. Werkgevers kunnen bij 1 loket terecht voor administratieve afhandeling.

Tegelijkertijd zien we ook een zorgwekkende ontwikkeling ontstaan. De mensen in de bijstand profiteren niet volledig mee van de hoogconjunctuur, omdat het merendeel geen courante werknemer is. Dit zien we ook terug bij inwoners die wel bemiddelbaar zouden moeten zijn. Steeds vaker worden we geconfronteerd met multi-problematiek. We laten in de Drechtsteden wel een daling zien van het bijstandsbestand maar we moeten hier per match steeds meer op investeren. Inwoners zijn niet meer direct klaar voor werk. Dat vraagt ook om investering in werknemersvaardigheden, gericht op ontwikkeling op de werkvloer, scholing, opdoen van vaardigheden en het versterken van het zelfbeeld. Daarnaast rijst de vraag of we niet alleen aan de uitstroom moeten aflezen of het beleid succesvol is. Het huidige verdeelmodel van de BUIG (geld voor uitkeringen) leidt er niet toe dat veel uitstroom genereren gelijk terug te zien is in financieel voordeel voor gemeenten. Mogelijk moeten we ook andere sturingsindicatoren gaan ontwikkelen.

Daarnaast hebben we een groei van statushouders gehad de afgelopen jaren. Het overgrote deel hiervan is inburgeringsplichtig. Voor statushouders geldt een specifieke aanpak waarbij klantregisseurs en jobhunters samenwerken om statushouders kort na huisvesting in de Drechtsteden te plaatsen op de startmodule en taalwerkstage. Onzeker is of we hier extra geld voor krijgen in de toekomst.

Verder is de verwachting dat we beleidsvrijheid gaan kwijtraken m.b.t. werkgeversdienstverlening. Het rijk zet in op harmonisering van beleidsinstrumenten en regionalisering van werkgeversdienstverlening. In Drechtsteden regionaliseren we de werkgeversdienstverlening al. Het succes van Baanbrekend wordt ook als positief gezien door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). De eenduidige werkgeversbenadering is iets wat SZW landelijk nastreeft en waarin Baanbrekend een koploperspositie heeft. De verwachting is dat het Rijk in andere regio's op regionalisering gaat handhaven en steeds vaker het werkgeversperspectief vooropzet in plaats van het werknemersperspectief. Daarnaast zal er geen beleidsvrijheid meer zijn op bijvoorbeeld loonkostensubsidie en jobcoaching. Dit betekent dat de politieke keuze die overblijft m.b.t. het instrumentarium niet meer gaat over hoe we een instrument inzetten, maar voor wie en in welke mate.

Schulden en Armoede

Er is in de Drechtsteden een nog geldend beleidsplan Schuldhulp 2016-2020. Op dit moment wordt daar een uitgebreide tussenevaluatie voor uitgevoerd.

Doelen Schulden

De doelen voor de schuldhulpverlening zoals opgenomen in dit beleidsplan zijn:

- Een effectievere gemeentelijke schuldhulpverlening.
- Het zoveel mogelijk wegnemen van eventuele oorzaken die ten grondslag liggen aan het ontstaan van schulden, zoveel mogelijk weggenomen worden.
- Wegnemen van belemmeringen die het oplossen van problematische schulden in de weg staan. In geval dit niet mogelijk is wordt ingezet op het stabiliseren van de situatie en het voorkomen van escalatie.
- Het verhogen van de kwaliteit van schuldhulpverlening.

Uitgangspunten en verantwoordelijkheden

- de burger zelf is aan zet (inzet eigen kracht en verantwoordelijkheid);
- schuldhulpverlening is een tijdelijke voorziening en wordt in principe eenmalig aangeboden
- het verhogen van inkomen (vinden of houden van werk) is een belangrijke opdracht voor iedere schuldenaar
- er wordt maatwerk geleverd door aansluiting op de situatie van de inwoner
- als er sprake is van multi-problematiek dan is schuldhulpverlening aanvullend op het (zorg) netwerk rond de inwoner
- escalatie moet worden voorkomen

Minimabeleid

De Sociale Dienst Drechtsteden zorgt met een actief minimabeleid en een uitgebreid aanbod aan schuldhulpverlening dat armoede en financiële problemen bij mensen met lage inkomens zo veel mogelijk worden voorkomen.

Aanvullende keuzes

De Drechtraad heeft in haar vergadering van 4 juli 2017 besloten dat het SMS kinderfonds wordt opengesteld voor meer gezinnen.

Daarnaast heeft de SDD zelf twee bewindvoerders aangesteld om inwoners een goed kwalitatief aanbod te kunnen doen op het gebied van bewindvoering.

Reflectie

Op dit moment vindt er een uitgebreide tussenevaluatie plaats van het beleidsplan schuldhulp 2016-2020, de resultaten worden eerste kwartaal 2019 verwacht. Wel is te zien dat het aantal trajecten daalt sinds 2015. Dit komt vermoedelijk door minder doorstroom dan verwacht via wijkteams, schuldenbewind en menselijk gedrag. Mensen melden zich niet snel en proberen het zo lang mogelijk te redden, gemiddeld pas na 5 tot 7 jaar.

Wat betreft vroegsignalering is er voor huurachterstand al een bestaand instrument namelijk het convenant preventie huisuitzettingen. In de Drechtsteden is daarnaast een start gemaakt met signalering van inwoners met een betalingsachterstand op de zorgverzekering. Het voornemen is om dit uit te bouwen met energie, water en zorgverzekering (2 en 4 maanden achterstand).

Volgens een evaluatie van het NIBUD in 2016 is het minimabeleid in de Drechtsteden effectief, maar met name werkenden met een laag inkomen houden nauwelijks geld over om hun kinderen mee te laten doen met sportclubs, culturele activiteiten of schoolreisjes. Ook vraagt het NIBUD aandacht voor goed financieel beheer omdat dit leidt tot een gezond huishoudboekje.

Het aantal personen dat periodieke bijzondere bijstand ontvangt voor beschermingsbewind stijgt nog steeds. Dit ondanks de gepleegde interventies zoals het verruimen van de toegang tot budgetbeer en de gemaakte afspraken met de rechtbank en de regiogemeenten (om in voorkomende gevallen door te verwijzen naar lichtere vormen van ondersteuning zoals doorbetalingen op de uitkering of budgetbeheer). Er is een aantal doelgroepen die gebruikmaakt van meerdere voorzieningen binnen het sociaal domein en waarbij vaak ook schuldenproblematiek speelt. Voorbeelden daarvan zijn mensen die gebruik maken van maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en beschermd wonen, maar ook een groep inwoners die ondersteunt wordt bij het vinden van een participatieplek of vrijwilligerswerk. De verbinding tussen de verschillende ondersteuningsvormen kan beter.